

HIRVENSALMEN KUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA
VUOSILLE 2008 – 2014

ISBN 978-952-5691-07-8

Tilaukset Mikkelin seudun ympäristöpalvelut
Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puh. (015) 194 4700
Kannen kuva: Timo J. Lehtonen

HIRVENSALMEN KUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA 2008-2014

SISÄLLYSLUETTELO

1	Yleistä kunnasta	4
2	Johdanto	7
3	Taustaa Hirvensalmen ympäristötyölle	8
3.1	Kansalliset ympäristöohjelmat ja –tavoitteet	8
3.2	Mikkelin ympäristöstrategia	9
4	Hirvensalmen ympäristöohjelma	11

Hirvensalmen kunnan ympäristöohjelma vuosille 2008 – 2014
Hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.11.2008 § 57

1 Yleistä kunnasta

Hirvensalmi

Hirvensalmi sijaitsee eteläisessä Järvi-Suomessa Itä-Suomen läänissä Puulaveden äärellä, Jyväskylän, Mikkelin ja Heinolan välisellä alueella. Hirvensalmelle on hyvät kulkuyhteydet eri puolelta Suomea. Matkaa esimerkiksi Helsingistä kertyy vain reilut 200 km ja Jyväskylästä noin 100 km. Mikkeliin on matkaa 35 km.

Hirvensalmi on perustettu vuonna 1868. Asukkaita kunnassa on noin 2 500, kesämökkejä lähes 3 000. Rantaviivaa kunnan alueella on 1 360 km ja järviä 127. Suurin järvi on Puulavesi. Kunnan pinta-ala on 745 km², josta vesistöä on 275 km².

Kunnan elinkeinoista palvelut muodostavat 51 %, jalostus 25 %, maa- ja metsätalous 21 %. Muita elinkeinoja on 3 %.

Puunjalostukseen, elintarvikejalostukseen, vapaa-ajan asumiseen sekä matkailuun liittyvät yritykset ovat menestyneet hyvin Hirvensalmella. Viitostielällä sijaitsee Hirvensalmen uusin liikepaikka-alue "Hirven vasa".

Yritystoimintaa edustavat mm.:

Next Hotel Satulinna Ryökäsveden rannalla. Satulinnassa on kokous-, majoitus- ja ravintolatilat sekä kesäteatteri.

Veisto Oy:n Kissakosken sahalaitos, jonka tuotannosta noin 70 % menee vientiin.

Vilkon saha, jonka sahaustoiminta Hirvensalmella alkoi jo 1940-luvulla.

Kissakosken historiallinen tehdas- ja voimala-alue, joka on mielenkiintoinen matkailu- ja tutustumiskohde. Kissakosken teollisuusalue rakennettiin 1900-luvun alussa. Luonnonkauniiden vesistöjen välille rakennettu kanava tarjosi mahdollisuuden vesivoiman käyttöön ja 1900-luvun alussa paikalle perustettiin paperitehdas. Tehtaan yhteyteen myöhemmin rakennettu vesivoimala tuottaa edelleen sähköä.

Kissakosken historia lyhyesti:

- Kanava 1850-luvulla
- Kissakosken paperitehdas ja puuhiomo 1907-1920
- Kissakosken puuhiomo 1922-1939
- Kissakosken voimalaitos 1939-

Kissakoskella toimii mm. ravintola ja kalajalosteita valmistava Puula-Särvin Oy. Järvi-Suomen Herkku Oy toimittaa hiivatonta täysjyväleipää ympäri Suomen. Mökkimajoitusta ja oheispalveluja tarjoavia yrityksiä kunnassa on useita.

Tervaleppäjuhlat kokoavat kunnan asukkaat ja –kesäasukkaat viettämään keskikesän juhlaa. Kesällä järjestetään useita muitakin tapahtumia.

Hirvensalmen kunnan strategioista

Hirvensalmen kunnalle ei ole laadittu kunnan yleistä strategiaa, vaan se toimii palveluperiaatteen mukaisesti noudattaen toiminnassaan eri hallinnonalojen strategioita ja suunnitelmia mm.:

- Hirvensalmen kunnan vanhuspoliittinen strategia ja palvelurakenteen kehittämisohjelma 2004-2010
- Aikuiskoulutuksen strategia 2005-2010
- Kirjastotoimen strategia 2005-2010
- Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen kehittämissuunnitelma 2006-2010
- Vapaa-ajanasumisen strategiset linjaukset ja toimenpiteet Hirvensalmella
- Vanhustenhuollon palvelurakennemuutos 2006-2007
- Hirvensalmen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Hirvensalmen kunnan elinkeinotoiminnan periaatteet

Kunnan elinkeinotoiminnan periaatteet

Hirvensalmen kunta tavoittelee elinkeinorakenteen monipuolistumista ja työpaikkaomavaraisuuden vahvistumista. Tämä edellyttää yritysten määrällistä kasvua ja toimivien yritysten kasvuun perustuvaa laajentumista.

Kunta tukee tavoitteita ylläpitämällä ja luomalla yritysten toiminta- edellytyksiä ja rakentamalla toimintaympäristöä. Tärkeimpinä asioina pidetään toimivaa päivähoitoa, peruskoulua, terveydenhuoltoa ja tontti- sekä asunotilannetta.

Painopistealueena ovat kunnassa sijaitseviin luonnonvarojen jalostamiseen ja hyödyntämiseen liittyvät toimialat, kuten puun jatkojalostus, elintarvikkeet ja matkailu sekä vapaa-ajanasutus.

Kunta hyödyntää sijaintiaan valtatie 5:n varrella.

Kunta on tarvittaessa valmis rakentamaan yrityksille toimitiloja.

Kunta on elinkeinon kehittämisessä vahvasti sitoutunut seudulliseen yhteistyöhön ja kantaa siten vastuunsa seudun kehittämisestä.

Kunta haluaa lisätä näkyvyyttä. Se osallistuu aktiivisesti messu- ja muihin markkinointitapahtumiin, jotka edistävät kunnan tunnettavuutta.

Vapaa-ajan asumisen strategia

Visio

Hirvensalmi on tunnettu vapaa-ajan asukaskunta, jonka tontit ja vapaa-ajan asunnot ovat kysytyjä. Vapaa-ajan asunnot ovat korkeatasoisia ja suurimman osan vuodesta aktiivisessa käytössä. Niistä osa muuttuu vuosittain ympärivuotiseen asumiseen. Vapaa-ajan asukkaat ovat tyytyväisiä kunnan asenteeseen heitä kohtaan ja kunnasta saamiinsa keskeisiin palveluihin.

Tavoitteet

1. Vapaa-ajan asunnoista muuttuu vuosittain 1 % pysyvään asumiseen.
2. Vapaa-ajan asunnoilla vietettävä aika lisääntyy ja käyttöaste nousee.
3. Vapaa-ajan asuntoa peruskorjataan ja varustetasoa nostetaan siten, että niitä voidaan käyttää ympärivuotisesti.
4. Uusien vapaa-ajan asuntojen rakentamisen edellytyksiä parannetaan.
5. Vapaa-ajan asuminen ja asukas huomioidaan kaikessa kehittämistoiminnassa.
6. Luodaan palveluverkosto vapaa-ajan asutusta ja matkailua varten, joka kytketään seudulliseen palveluverkostoon.
7. Palvelun ja ympäristön laadusta tehdään vetovoimatekijä, joka palvelee vapaa-ajan asumista, matkailua sekä paikallista elinkeinoelämää.
8. Vuorovaikuttamisen ja tiedonkulun saaminen kattavaksi.

2 Johdanto

Hirvensalmi osallistuu ympäristöpalvelujen osalta seudulliseen yhteistyöhön Mikkelin ja neljän muun kunnan kanssa. Mikkelin ns. isäntäkuntana myy palvelut tehtyyn sopimukseen perustuen viidelle muulle seudun kunnalle.

Mikkelin kaupunginhallitus päätti ympäristölautakunnan aloitteesta, että vuoden 2004 aikana laaditaan tiettyihin Mikkelin kannalta keskeisiin ympäristökysymyksiin painottuva ympäristöstrategia. Ympäristöstrategian laadintaa ohjasi keskeisten lautakuntien puheenjohtajista sekä nuorisovaltuuston, kylien neuvottelukunnan ja Anttolan aluejohdon edustajista koottu ohjausryhmä.

Ympäristöstrategia valmisteltiin viidessä työryhmässä: Kestävät tuotanto- ja kulutustavat, Elinympäristön laatu, turvallisuus ja ympäristöriskit, Vesi, Luonnon monimuotoisuus ja viherympäristö sekä Ympäristökasvatus ja -tiedotus.

Strategia hyväksyttiin ympäristölautakunnassa 23.9.2004 ja kaupunginvaltuustossa 17.1.2005 § 38.

Ympäristöstrategian strategisen päämäärän Seudullisten palvelujen ja yhteistyön lisääntyminen kriittisen menestystekijän Yhteistyön käynnistyminen ja sujuvuus toimenpiteeksi on merkitty vuosille 2005 – 2008 ympäristöstrategian laajentaminen soveltuvien osin muihin ympäristöpalvelujen yhteistyökuntiin.

Ensimmäisessä nykyisen ympäristöpalvelujen tuottamista koskevan sopimuksen vuosittaisessa arviointikokouksessa syyskuussa 2005 kunnanjohtajat näkivät mahdollisena laajentaa ympäristöstrategia koskemaan soveltuvien osin myös näiden kuntien alueita.

Mikkelin kaupungin ympäristölautakunta, joka hoitaa myös Hirvensalmen ja Mäntyharjun ympäristöterveydenhuoltoon ja ympäristönsuojeluun kuuluvat asiat, päätti 8.11.2007 § 185 ja 186 käynnistää ympäristöohjelman laatimisen myös Hirvensalmen ja Mäntyharjun kunnalle.

Työryhmä, johon kuului Hirvensalmen kunnan edustaja Seija Väisänen, Mäntyharjun kunnan edustajat Kari Ojamies ja Kari Rimpeläinen sekä lisäksi terveystieteiden johtaja Arja Holopainen ja vs. ympäristöpäällikkö Marita Savo, kokoontui ensimmäisen kerran 9.1.2008. Huhtikuussa ryhmä työskenteli sähköpostin välityksellä ja laati ehdotuksen 24.4.2008 kokoontuvalle ympäristölautakunnalle hyväksyttäväksi ja kuntaan edelleen lähetettäväksi.

3 Taustaa Hirvensalmen ympäristötyölle

3.1 Kansalliset ympäristöohjelmat ja –tavoitteet

Suomen kestävän kehityksen ohjelmat

Hallitus perusti kestävän kehityksen edistämiseksi Suomen kestävän kehityksen toimikunnan vuonna 1993. Voimassa oleva kestävän kehityksen ohjelma on vuodelta 1998. Tällä ympäristöohjelmalla pyritään edistämään mm. seuraavia ohjelman tavoitteita:

- Edellytykset kestävän kehityksen mukaisille tuotantotavoille ja kulutusvalinnoille vahvistuvat.
- Suomi täyttää kansainvälisen ilmastopolitiikan ja -sopimusten vaatimukset.
- Yhdyskuntarakenne on toimiva ja luo mahdollisuudet viihtyisään, terveelliseen ja sosiaalista hyvinvointia edistävään ympäristöön.
- Yhdyskuntien ympäristön laatu paranee edelleen ja uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö vähenee.
- Yhdyskuntien ja liikennejärjestelmien suunnittelu tukee liikkumistarpeen vähentämistä sekä edistää yhdessä taloudellisen ohjauksen kanssa ympäristölle vähemmän haitallisten liikkumismuotojen valintaa.
- Maaseutu ja kaupungit elävät toisiaan tukevassa vuorovaikutuksessa.
- Maaseudun elinkeinotoiminta perustuu luonnon ja luonnonvarojen kestävän käytön ja hoidon menetelmiin.
- Luonnon tuottokyky sekä maaseudun luonnon monimuotoisuus ja asuinympäristön laatu säilyvät hyvinä ja luovat edellytykset elinkeinojen monipuolistamiselle.

Etelä-Savon ympäristöohjelma

Etelä-Savon ympäristöohjelma on laadittu vuosille 2005-2010. Ohjelman mukaan:

”Näkökulma hyvään elämään:

”Voit asua viihtyisässä ympäristössä ja liikkua monimuotoisessa luonnossa. Ilma on puhdasta ja voit huoletta laskea lapsesi uimaan kotijärveen. Saat tarvitsemasi yhteiskunnan palvelut tasa-arvoisesti. Sinulla on mahdollisuus tehdä työtä ja opiskella. Pääset kulkemaan vaivattomasti vaikka et voisi ajaa autoa.”

Moni näistä asioista on jo todellisuutta Etelä-Savossa. Mutta miten asiat muuttuvat tulevaisuudessa?

Ohjelmassa on sovittu viisi tavoitetta, joihin maakunnassa keskitytään.

1. Turvaamme luonnon monimuotoisuuden mm. laatimalla luonnonsuojeluun tarkoitettuille alueille ennallistamis-, hoito- ja käyttösuunnitelmia. (Metsähallitus, ympäristökeskus, TE-keskus, maakuntaliitto, kunnat, yhdistykset, asukkaat)

2. Turvaamme elinympäristön viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta mm. hoitamalla rakennettua ympäristöämme. (kunnat, kiinteistöjen omistajat, asukkaat, ympäristökeskus, maakuntaliitto, maakuntamuseo, TE-keskus)
3. Suojellemme vesivarojamme tehokkaasti ja käytämme rantojamme suunnitelmallisesti. Vesistöjen ja pohjavesien suojelemiseksi mm. sovellamme haja-asutuksen jätevesiasetusta mahdollisimman yhdenmukaisesti maakunnassa (kunnat, ympäristökeskus) ja vähennämme maa- ja metsätalouden aiheuttamaa ravinnekuormitusta (metsänomistajat, metsäkeskus, metsänhoitoyhdistys, Metsähallitus, metsäteollisuus, metsäurakoitsijat, viljelijät, TE-keskus, maataloussihteerit, ProAgria, ympäristökeskus, kunnat). Selvitämme, poistamme tai vähennämme vedenottoalueiden riskejä (ympäristökeskus, kunnat, kiinteistöjen omistajat)
4. Elinkeinoelämämme toimii ekotehokkaasti ja käytämme luonnonvarojemme kestävästi. Tähän tavoitteeseen pyrimme mm. asettamalla oman alueen uusiutuvat energialähteet (teollisuuden sivutuotteet, metsäenergia, peltoenergia) etusijalle lämpökeskusten ja lämpövoimaloiden polttoaineen valinnassa (kunnat, maakuntaliitto, energiayhtiöt, teollisuuslaitokset) sekä parantamalla ammatti- ja vapaaajankalastuksen toimintaedellytyksiä ja kehittämällä luonnon riista-, kala- ja keruutuotteiden välitystä ja markkinointia. (TE-keskus, ProAgria)
5. Lisäämme ympäristötietoisuutta ja ympäristöalan osaamista parantamalla mm. ympäristökasvatuksen alan toimijoiden toimintaedellytyksiä. (Rantasalmen ympäristökasvatusinstituutti, JoY/Savonlinnan koulutus- ja kehittämiskeskus ja opettajankoulutuslaitos, HY/Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus.)”

3.2 Mikkelin ympäristöstrategia

Mikkelin ympäristöstrategian taustafilosofia on sama kuin ympäristöstrategiaa edeltäneessä Mikkelin seutu 21-ohjelmassakin eli Mikkelin ja mikkeliläisen ekologisen jalanjäljen pienentäminen. Ekologinen jalanjälki kertoo, kuinka paljon ekologisesti tuottavaa maata eli viljelymaata, laidunta, metsää sekä rakentamisen ja energiankulutuksen vaatimaa maa-alaa tarvitaan yhden henkilön resurssien tuottamiseen eli ylläpitämään esimerkiksi yksi asukas sekä sulauttamaan takaisin luontoon resurssien tuottamisesta syntyneet päästöt ja jätteet.

Kytkeä kaupunkistrategiaan

Mikkelissä on johtamisen välineeksi otettu käyttöön Balanced Scorecard (tasapainotettu tulokortisto, BSC) –menetelmä.

Ympäristöstrategia on laadittu em. BSC-menetelmällä. Strategiassa käsitellään sellaisia ympäristötavoitteita, joiden toteuttaminen tai merkittävä edistäminen on mahdollista pääasiassa kaupungin eri hallintokuntien omin toimenpitein.

Talousarvion laadintaohjeen mukaisesti ympäristöstrategiaan kirjatut päämäärät ovat samoja kuin koko kaupungin kriittiset menestystekijät. Kaupunkistrategian 35 kriittisestä menestystekijästä valittiin kahdeksan (8) ympäristöstrategian strategiseksi päämääräksi ja lisäksi ympäristövastuullisuuden lisääminen nimettiin strategiseksi päämääräksi näkökulmiin Asiakas ja kuntalainen sekä Vetovoimainen kaupunki ja maakunta.

Näkökulma:	1. Talous
Strateginen päämäärä:	3 Kustannustehokkuus
Näkökulma:	2. Henkilöstö ja uudistuminen
Strategiset päämäärät:	7. Ajan tasalla oleva osaaminen ja osaamisen hallinta 14. Myönteinen näkyminen
Näkökulma:	3. Palvelujen järjestäminen ja tuotantotavat
Strategiset päämäärät:	16. Seudullisten palvelujen ja yhteistyön lisääntyminen 20. Tiimityöskentely, poikkihallinnolliset toimintatavat sekä ja omavastuu
Näkökulma:	4. Asiakas ja kuntalainen
Strategiset päämäärät:	22. Kuntalaisten terveys ja aktiivisuus 24. Turvallinen asuinympäristö <i>Ympäristövastuullisuuden lisääminen</i>
Näkökulma:	5. Vetovoimainen kaupunki ja maakunta
Strategiset päämäärät:	27. Houkutteleva ja monipuolinen asuin- ja elinympäristö <i>Ympäristövastuullisuuden lisääminen</i>

Visio, strategiset päämäärät, kriittiset menestystekijät sekä toimenpide-ohjelma valtuustokaudelle 2005-2008

Tulevien vuosien ympäristötyön painopisteitä pohdittiin mm. ympäristölautakunnan ja ympäristöpalveluiden omissa työkokouksissa. Kaupungin työntekijöille ja lukioluokille suoritetun kyselyn, kansainvälisten ja kansallisten ohjelmien, Mikkelin seutu 21-ohjelman seurantaraporttien sekä ympäristöalan ammattilaisten arviointien perusteella laadittiin Mikkelin ympäristöstrategian visio, päämäärät sekä määriteltiin ne tavoitteet, joissa on onnistuttava, jotta asetettu visio ja päämäärät saavutetaan. Jotta pystytään arvioimaan, onko onnistuttu pääsemään kohti päämäärää, on kullekin tavoitteelle määritelty arviointikriteeri eli mittari.

4 Hirvensalmen ympäristöohjelma

Moni Mikkelin ympäristöstrategiassa olevista tavoitteista on luonteeltaan sellaisia, joita toteutetaan Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen omana työnä. Näitä ei ole tarpeen ottaa mukaan kuntaohjelmiin (esimerkiksi Näkökulma Henkilöstö ja uudistuminen).

Seuraavat näkökulmat, päämäärät, toimenpiteet ja tavoitteet esitetään otettavaksi mukaan kunnan ympäristöohjelmaan oheisessa muodossa, joka mukailee tuloskortti-muotoa:

Näkökulma:	Talous
Päämäärä:	Kustannukset pysyvät yleisessä kunnan asettamassa kustannusraamissa
1. Tavoite:	<i>Ympäristöasioita hoidetaan taloudellisesti. Kustannuksia seurataan kolmannesvuosittain</i>

Niukentuvien taloudellisten resurssien vuoksi on entistä tärkeämpää, että myös ympäristöasiat hoidetaan kustannustehokkaasti.

Mittarit:	Kustannukset/asukas
Vastuutaho:	ympäristöpalvelut

Näkökulma:	Palvelujen järjestäminen ja tuotantotavat
Päämäärä:	Työskentely tiimeissä, toimintatavat ovat poikkihallinnolliset ja eri tahot toimivat omavastuisesti
2. Tavoite:	<i>Yhteistyö toimii ja henkilösuhteet ovat hyvät. Ympäristöohjelman kannalta keskeiset tavoitteet kirjataan kunnan toimielinten tavoitteiksi.</i>

Ympäristöohjelman toteutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki kunkin tavoitteen toteutukseen vaikuttavat tahot ovat kiinteässä yhteistyössä ja tekevät samansuuntaisia päätöksiä. Erityisen tärkeitä aihealueita ovat ympäristövastuullisten toimintatapojen edistäminen (energia- ja materiaalitehokkuus, kestävä energiatuotanto, kevyen ja julkisen liikenteen toimintaedellytysten parantaminen jne.) sekä ympäristöriskien ennaltaehkäisy (pohja- ja pintavesien pilaantuminen, elintarviketurvallisuus, kestävä rakentaminen) ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen (rakentaminen, maa- ja metsätalous).

Mittarit:	Virkamiesten kokoontumisen säännöllisyys – palaverien määrä/vuosi Ympäristöohjelman läpäisyperiaatteen toteutuminen (vuotuiset ja 4. vuoden välein tehtävät seurantaraportit)
Vastuutaho:	ympäristöpalvelut, kunnan hallintokunnat

Näkökulma: Asiakas ja kuntalainen

Päämäärä: Kuntalaisten terveys ja aktiivisuus

3. Tavoite: *Talousvesi säilyy hyvälaatuisena*

Tavoitteena on, että Hirvensalmella voidaan tarjota kaikille veden käyttäjille riittävästi ja laadultaan moitteetonta talousvettä.

Nykytilanne

Vesihuollon kehittämisen näkökulmasta tilanne on vähintään kohtalainen. Vesihuollon kehittämistyötä tehdään pääasiassa vesihuoltolain mukaisen vesihuollon kehittämissuunnitelman kautta. Vesilaitostoiminnan osalta vedenhankinnan nykytilanne on tyydyttävä ja vesilaitostoimintaan käytettävät pohjavesilähteet ovat laadultaan ja määrältään riittäviä ja käsittelytekniikka riittävää välittömien tarpeiden kannalta. Tämän lisäksi vesilaitos laatii osana vesilaitostoimintaa tarpeellisia varautumissuunnitelmia yms. laatujärjestelmiä erilaisten teknisten ongelmien varalta. Kehittämistarpeet vesilaitostoiminnan osalta liittyvät varavedenhankintaan ja vedenkäsittelyyn poikkeustilanteissa.

Vesijohtoveden jakelun kehittäminen vesilaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella on kanavoitu tehtäväksi edistämällä vapaaehtoisten osuuskuntien syntymistä. Hirvensalmella toimivat Hintikan, Ripatin ja Suonteen vesiosuuskunnat. Suonteen vesiosuuskunnassa on myös viemäriinjoja. Hirvensalmi-Otava välille ollaan rakentamassa alueellisen vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaista vesihuoltolinjaa. Alueella tulee joko vesiosuuskuntia tai Hirvensalmen Vesi Oy hoitaa sitä. Suunnitelman mukaan 170 kiinteistöä voidaan linjan läheisyydestä liittää tähän linjaan. Rehniön vedenotto tullaan lähiaikoina uusimaan.

Kehitystoimet keskittyvät toimitusvarmuuden parantamiseen poikkeusoloissa. Tärkeimpiä tehtäviä ovat varavedenhankinnan kehittäminen ja toisaalta poikkeusolojen varavesilaitokset. Pohjaveden hankinnan kannalta työn tekee haasteelliseksi Etelä - Savon pohjavesilähteiden pienuus ja hajanaisuus. Lähiaikoina tärkeitä tehtäviä onkin varavedenhankinnan turvaaminen erilaisin verkostoratkaisuin sekä toisaalta pohjavesilähteiden kartoitustyö.

Verkostoveden laatu on ollut Hirvensalmella hyvä. Vesi on täyttänyt STM:n asettamat laatuvaatimukset. Haja-asutusalueiden kaivovesissä on ongelmia lähinnä bakteerien, nitraatin, raudan ja humuksen osalta.

Suurimmat terveysriskit ovat mahdolliset mikrobien aiheuttamat vesiepidemiat, häiriöt puhdistusprosessissa, ilkivalta ja pohjavesialueiden maaperän saasteet, kuten kloorifenoli ja PAH-yhdisteet. Vesiepidemioita ei ole raportoitu yli 10 vuoteen.

Vedenhankinnalle ja pohjaveden laadulle muodostavat suurimman riskin saastuneet maa-alueet, kemikaalikuljetukset, öljysäiliöt pohjavesialueen maaperässä ja teollisuus sekä huoltamot ja mahdollisesti vuotavat viemärit.

Vesilaitoksella on valvontasuunnitelmat raakaveden ja verkostoveden laadun seuranta varten, vesihuollon kehittämissuunnitelma, pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ja riskikartoitukset, sekä vesihuollon strategiset suunnitelmat. Lisäksi on varautumissuunnitelmat poikkeusoloihin ja erityistilanteisiin.

Tavoitetila 2014

Vesilaitoksen tuottama talousvesi on laadultaan hyvää (talousvesiasetus).

Nykyisten hyödynnettävien raakavesilähteiden keskeiset riskitekijät on poistettu eli saastuneet maat kunnostettu tärkeillä pohjavesialueilla, öljysäiliöt poistettu pohjavesialueen maaperästä ja liikennejärjestelyillä on parannettu kemikaalikuljetusten turvallisuutta.

Vesihuollon varajärjestelmä (raakavesilähde ja laitos) valmis.

Vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet (I ja II luokka) kartoitettu ja tutkittu.

Suuri osa osuuskuntien liittymistä viemärillisiä.

Haja-asutuksen vesilaitosten toiminta-alueiden elinkeinotoiminnan vedenhankintaan liittyvä neuvonta ja avustustoiminta järjestetty, kohteet läpikäyty ja painetarkastelu tehty ja toimintavaihtoehdot selvitetty.

Mittarit:	<p>Terveydelliset tai teknis-esteettiset laatuvaatimukset täyttämättömien näytteiden osuus tutkituista verkostovesinäytteistä</p> <p>Kunnalliseen vesihuoltoon tai vesiosuuskuntaan liittyneiden asukkaiden määrä</p> <p>Vesiepidemioiden määrä</p> <p>Vesihuollon varajärjestelmän toteutumisasaste</p>
-----------	--

Toimenpiteet vuosille 2008 - 2014

Kunnan vedenhankinnan toimintavarmuuden takaamiseksi on otettu käyttöön korvaava vesilähde.

Vastuutaho: kunnan vesilaitos

Pohjavesialueisiin kohdistuvan piste- ja hajakuormituksen riskit on selvitetty ja estetty merkittävimpien riskien toteutuminen.

Vastuutahot: ympäristöpalvelut, vesilaitos

Vesiosuuskuntien verkostojen ammattimainen hoito ja vedenlaadun valvonta järjestetään.

Vastuutahot: tekninen toimi, vesiosuuskunnat

Yhteistyötahot: ympäristöpalvelut

4. Tavoite: *Elintarviketurvallisuus säilyy korkeatasoisena*

Tavoitteena on, että kuluttajille taataan haitallisten mikrobien sekä ympäristömyrky-, lääkeaine- ja hormonijäämien suhteen puhtaita elintarvikkeita. Kestävän kehityksen mukaista on, että tuotteiden matka kuluttajalle on mahdollisimman lyhyt eli käytetään mahdollisimman paljon lähialueella tuotettua ja jalostettua ruokaa.

Nykytilanne

Vuodesta 1983 lähtien on Mikkelin seudulla järjestelmällisesti selvitetty ruokamyrkytyksiä ja vesiepidemioita.

Elintarviketutkimukset on pyritty suuntaamaan riskielintarvikkeisiin, kuten liha- ja maitotuotteisiin, kalavalmisteisiin ja salaatteihin. Myös valmiita ruokia on tutkittu. Heikentyneiden/huonojen näytteiden osuus vaihtelee riippuen tuoteryhmästä. Lihatuotteissa on ollut viime vuosina heikentyneitä yli 20 % ja näistä huonoja alle 10 %.

Virallinen salmonellavalvontaohjelma lähti käyntiin Suomen liittyessä EU:iin vuonna 1995. Vuonna 2002 todettiin ensimmäisen kerran salmonella yhdestä virallisesta näytteestä. Vuonna 2003 ei todettu salmonellaa yhdestäkään virallisesta salmonellavalvontanäytteestä. Vuonna 2007 Mikkelin seudulla ei ollut yhtään salmonellaposiitivista karjatilaa. Salmonellatilanne on entisestään parantunut myös valtakunnan tasolla.

Mikkelin seudulla on vuonna 2007 omavalvonnan toteutuminen pysynyt ennallaan vuoteen 2002 verrattuna eli entisen hygienialain mukaisissa kohteissa omavalvonta on toteutunut 100 %:sti ja elintarvikelain mukaisissa kohteissa noin 90 %:sti.

Elintarvikevalvonta on tullut maksulliseksi. Tämä osaltaan tulee tehostamaan valvontaa lisäämällä suunnitelmallisuutta ja riskinarviointia. Valvontaa varten on jo nykyisin laadittu vuosittainen elintarvikevalvontasuunnitelma, jonka ympäristölautakunta hyväksyy.

Mikkelin hankintarenkaaseen kuuluvissa suurtiluksissa luomutuotteita käytetään melko vähän. Sen sijaan omalla alueella tuotettuja elintarvikkeita on ollut käytössä suurtiluksissa.

Hirvensalmella on kehitetty ruokahuoltopalveluita viime vuosina. Elomaan koulun keittiö ja vanhainkoti-palvelukeskuksen keittiö on siirretty ruokapalvelut-tehtäväalueelle perusturvalautakunnan alaisuuteen. Päiväkodin ja kyläkoulujen ruokapalvelujen liittämistä samalle tehtäväalueelle päätetään mahdollisesti myöhemmin. Kunnassa on tarkoituksena täyttää ruokahuoltopäällikön tehtävä lähiaikoina. Kunta on mukana seudullisessa hankintarenkaassa.

Tavoitetila 2014

Elintarviketurvallisuus säilyy vähintään nykytasolla. Omavalvonta toimii kaikissa elintarvikeyrityksissä riittävässä laajuudessa. Elintarvikevalvonnalla on riittävät resurssit suorittaa valvontaa keskushallintoviranomaisten ja riskinarvioinnin edellyttämässä laajuudessa. Paikallisten maataloustuotteiden käyttö on lisääntynyt merkittävästi ravintoloissa ja julkishallinnon järjestämissä ravitsemuspalveluissa.

Mittarit: Ruokamyrkytysten ja epidemioiden määrä
Omavalvonnan kattavuus ja toimivuus
Mikkelin talousalueella tuotettujen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden käyttömäärät kunnan toiminnassa

Toimenpiteet vuosille 2008 - 2014

Yritysten omavalvonta saadaan kattavaksi ja toiminnan laatu huomioiden riittäväksi.

Vastuutahot: yritykset, kunnan ruokahuolto, ympäristöpalvelut

Elintarvikevalvonta painotetaan riskinarviointiin perustuen oikeisiin kohteisiin. Elintarvikevalvonnan resurssit turvataan mm. ohjaamalla valvonnasta tulevat maksut valvontayksikön käyttöön.

Tehdään aloitteita alueen merkittävimmille toimijoille (kaupat, keskuskeittiöt) lähiruuan käytön lisäämiseksi.

Vastuutaho: ympäristöpalvelut

5. Tavoite: *Rakentaminen on kestävä ja terveellistä ja rakenteita pidetään kunnossa*

Terveellinen elinympäristö ja siihen kuuluen terveet rakennukset ja terveellinen sisäilma ovat yksi tärkeimmistä edellytyksistä kuntalaisten hyvinvoinnille. Huonon sisäilman aiheuttamat terveyshaitat ovat yleisiä ja niistä aiheutuu suuria taloudellisia menetyksiä vuosittain. Tavoitteena on, että rakennetaan kestäviä ja terveellisiä rakennuksia, jotka pidetään kunnossa ja syntyneet terveyshaittaa aiheuttavat puutteet korjataan mahdollisimman nopeasti.

Nykytilanne

Kosteusvauriot ja niiden seurauksena syntyneet mikrobihaitat ovat erittäin yleisiä terveyshaittojen aiheuttajia rakennuksissa. Yleisesti puutteita on todettu myös ilmanvaihdossa. Terveysvalvonnan toimesta tarkastetaan asuntoja, kouluja, päiväkoteja yms. kokoontumistiloja terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi.

STM:n päätöksen (994/92) mukaan asunnon huoneilman radonpitoisuuden vuosikeskiarvo ei saisi ylittää arvoa 400 Bq kuutiometrissä. Uusi asunto tulee suunnitella ja rakentaa siten, että radonpitoisuuden vuosikeskiarvo ei ylitä 200 Bq/m³. Radonin on arvioitu aiheuttavan Suomessa 20 – 700 syöpätapausta vuosittain.

Hirvensalmella on Säteilyturvakeskuksen tilaston mukaan mitattu huoneilman radonpitoisuus 39 asunnosta. Mitatuista asunnoista huoneilman radonpitoisuus 400 Bq/m³ ei ylittynyt missään asunnossa ja 200 Bq/m³ ylittyi noin 13 % asunnoista.

Tavoitetila 2014

Rakentamisen ja korjauksen suunnittelun ja valvonnan taso on sellainen, että tuloksena on terveitä rakennuksia. Kunnan kiinteistöt on saatettu terveydelliseltä kannalta esimerkilliseen kuntoon.

Mittarit: Asuntojen, koulujen ja päiväkotien ym. tarkastuksissa todetut terveystilanteet
Radonmittausten määrä, ohjearvojen ylitykset mitatuista, korjausten määrä

Toimenpiteet vuosille 2008 - 2014

Merkittävimmät ongelmatilanteet selvitetään yhteistyössä terveystilanteiden, työsuojelun, kiinteistöhallinnon ja kiinteistöjen käyttäjien kanssa.

Vastuutaho: ympäristöpalvelut/terveysvalvonta, kiinteistöhallinto

6. Tavoite: Vesistöjen hyvä vedenlaatu ja käytettävyys säilytetään

Nykytila

Hirvensalmen pinta-alasta yli kolmasosa käsittää järviä ja lampia. Hirvensalmella on loma-asuntoja noin 3 000 kappaletta.

Hyvälaatuiset vesistöt voi nähdä arvona, josta pitää huolehtia, mutta ne ovat myös huomattava elinkeinoresurssi maaseudun kannalta.

Vesien tilaa seurataan aktiivisesti. Mikkelin ympäristöpalvelujen toimialueella tehdään perusselvitys vuosittain 5-8 järvelle ja noin 40 järveä on säännöllisessä seurannassa. Tietoa jaetaan pääsääntöisesti verkkosivujen kautta. Kertynyt tietovaranto on ahkerassa käytössä. Kesäasukkaat osaavat hakea tietoa mökkijärvestään ja kesämökkihankintaa harkittaessa tarkastetaan mökkijärveksi aiotun vesistön vedenlaadun sopivuus virkistyskäyttöön. Monin paikoin kesäasukkaat toimivat vesien hoidon paikallisina vetureina. Suurin virkistyskäyttöpaine kohdistuu suuriin reittivesistöihin. Keskeisiä alueen virkistyskäyttövesiä ovat Hirvensalmella Puula, Ryökäsvesi, Liekune, Suontee ja Vahvajärvi.

Pääsääntöisesti alueen vedet ovat hyvälaatuisia. Maankäytön vesistöihin aiheuttamat kuormituspainat ovat valtakunnallisesti tarkasteltuna vähäisiä. Vastaavasti pistemäinen kuormitus on suhteellisen vähäistä. Virkistyskäytön kannalta laadultaan heikentyneet tai luontaisesti heikot vedet rajoittuvat taajamien lähialueille ja suomaastoisin valuma-alueisiin. Myös joillain aktiivisen viljelytoiminnan piirissä olevilla alueilla elinkeinotoiminta vaikuttaa vesien virkistyskäyttölaatuun.

Vesistöjen rehevöitymisen kannalta keskeisin ravinne sisävesillä on fosfori. Taajaan asuttujen hulevesiviemärytyjen alueiden liepeillä hulevesikuormitus ja pistemäinen puhdistamoilta tuleva kuormitus voi olla merkittävä kuormituslähde. Valtaosalla valuma-alueita suurin yksittäinen fosforikuormituksen lähde on maatalous. Maatalouden kuormituksen vähentäminen tehdään pääsääntöisesti maatalouden ympäristötukeen liittyvien toimenpiteiden valinnoilla. Lähes 100 % viljelijöistä on ollut sitoutunut maatalouden ympäristötuen toimenpiteisiin. Ympäristötukeen sitoutumisaste on lähtenyt jonkin verran laskuun.

Kummankaan vesimuodon (pintavedet, pohjavedet) osalta ei ole nähtävissä mitään yksittäisiä suuria tunnistettavia uhkia. Vaikutuksiltaan suuret pilaavat toiminnot kyetään tunnistamaan hyvin ja hallitsemaan olemassa olevien ympäristönsuojelulainsäädäntöön liittyvien luvitus- yms. viranomaismenettelyjen avulla. Molempien vesimuotojen osalta uhkat ovat vaikeasti tunnistettavia ja kuormituksen kehitys riippuu paljolti

yksittäisten ihmisten pienistä valinnoista (maankäyttötavat rantavyöhykkeellä – viljely, metsätalous, rakentaminen). Vaikeimmat haasteet liittyvät hajakuormituksen vähentämiseen. Lähtökohdat vesien tilan vaalimiselle ja vesistöjen virkistyskäytölle ovat kaiken kaikkiaan varsin hyvät.

Hulevesien vaikutukseen, johtamiseen ja käsittelyyn on viime vuosina alettu kiinnittää enemmän huomiota ja sitä työtä tulee edelleenkin jatkaa.

Järvien kunnostusta on tehty Hirvensalmella mm. Pieni-Sämpiällä (vesikasvillisuuden niittoa vuosina 2001 – 2002) ja Kissakosken alapuolisella Myllylammella (vesikasvien niittoa).

Kunnostushankkeita tehdään yleensä matalilla vesialueilla, joissa vesialueen omistus on pirstoutunut. Kunnostustyötä tekevät osakaskunnat, alueellinen ympäristökeskus ja kunnat yhteistyössä. Mikkelin seudulla on yleistä tarvetta yhdistää pieniä osakaskuntia suuremmiksi yksiköiksi, jolloin niistä tulee riittävän suuria yksiköitä hoitamaan laajempia vesialueita ja niillä tehtäviä vesistökuunnostustöitä.

Tavoitetila vuodelle 2014

Virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen hoitoa tehdään Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmatyön kautta. Kunta pyrkii vaikuttamaan osaltaan alueella olevien osakaskuntien yhdistymiseen suuremmiksi osakaskunniksi. Tavoitteena pidetään, että tulevissa järvikunnostuskohteissa toimii yksi järjestäytynyt osakaskunta/kunnostettava alue.

Toimenpide: Valittujen virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen levähavaintojen ja hygieenisen tilan (uimarannat), ravinnetilan, virkistyskäyttölaadun järjestelmällinen seuranta

Mittari	Virallisten uimarantojen levähavainnot ja uimaveden hygieeninen laatu
---------	---

Toimenpiteet vuosille 2008-2014

Uimarantojen osalta aloitettua leväseurantaa jatketaan (tiedotetaan kotisivuilla).

Kartoitetaan hulevesiviemäröityjen alueiden valuma-alueet, verkostot ja niissä olevat riskitekijät.

Kunta vaikuttaa osaltaan siihen, että osakaskuntia yhdistetään suuremmiksi yksiköiksi.

Vastuutaho:	tekninen toimi, ympäristöpalvelut
-------------	-----------------------------------

7. Tavoite: Palveluliikenne säilytetään ja kevyen liikenteen edellytyksiä parannetaan

Nykytila

Palveluliikenteen pääpaino on asiointi- ja koululaisliikenteen hoitamisessa. Kevyen liikenteen yhteyksissä on vielä puutteita Hirvensalmella Kissakoskella ja Satulinnan suunnassa.

Toimenpiteet vuosille 2008-2014

Kunta vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että palveluliikenteessä suositaan kevyttä kalustoa ja joustavia vuoroja. Palveluliikenteen säilyminen kaikilla kylillä turvataan.

Kevyenliikenteen yhteyspuutteet on poistettu. Lisäksi väylät ovat hyvässä kunnossa. Työ-, koulu- ja vapaa-ajanliikenteessä pyöräilystä ja jalankulusta on tullut suosittu tapa ympäristö- ja terveyssyistä.

Mittarit: Uusien kevyenliikenteen väylien rakentamiskohteet
Palveluliikenteen kattavuus

Vastuutaho: tekninen toimi, kunnanhallitus

Yhteistyötaho: Tiehallinto, lääninhallitus, asukkaat

8. Tavoite Rantarakentaminen ja maankäyttö ovat hallittua

Nykytila

Vesimuotoihin (pohjavedet, pintavedet) liittyvät uhkat muodostuvat useista hajallaan sijaitsevista toiminnoista. Vastaavasti ratkaisukeinot löytyvät muun muassa maankäytön suunnittelun ja tiedotuksen työkalupakista. Eräs keskeinen ryhmä vesistöjen kuntoon vaikuttavista toimintoja on loma-asutuksen sijoittuminen. Tavoitteena voidaan puhua hallitusta rantarakentamisesta.

Hirvensalmen väkiluku on noin 2 500 henkeä. Loma-asuntoja kunnassa on noin 3 000. Yli kolmasosa pinta-alasta käsittää järviä ja lampia. Rantaviivaa on 1360 kilometriä. Lähes kaikki rakennuskelpoiset rannat on kaavoitettu. Kunnan länsiosan ranta-osayleiskaavan (Suontee-Vahvajärvi-alue) laadinta on tarkoitus aloittaa seuraavaksi.

Tavoitetila 2014

Laaditut kaavat, jotka perustuvat ajantasaisiin taustaselvityksiin, ovat ajan tasalla. Mahdollisimman moni uusista rantarakennuspaikoista on vesi- ja viemäriverkoston piirissä.

Haja-asutusalueella olevat kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät on kunnostettu vastaamaan ns. talousjätevesiasetuksen vaatimuksia.

Mittarit: Vesihuoltoverkostoihin liittyneiden osuus rantarakentamisesta
Vanhojen jätevesijärjestelmien kunnostusmäärät (rakennusvalvonnan hyväksymät)

Toimenpiteet vuosille 2008 – 2014

Rantakaavoitusta täydennetään puuttuvilta osin.

Kaavat pidetään ajan tasalla.

Vastuutaho: tekninen toimi

9. Tavoite**Ulkoilu- ja virkistysreitit pidetään kunnossa**

Nykytila

Ulkoilu- ja virkistysreiteillä on merkitystä asukkaiden ja vapaa-ajanasukkaiden virkistytymisen ja liikkumisen sekä sitä kautta terveyden kannalta.

Hirvensalmella on hiihtoreitti kirkonkylästä Satulinnan alueelle. Reittiä voi käyttää myös polkuna kesäaikana. Reitin varrella on Mäknistön laavu. Reitin kokonaispituus on noin 7 km. Kissakosken tehdasalueelta lähtee kunnan ylläpitämä luonto- ja kulttuuripolku (kaksi erillistä polkua, pituudeltaan 2,5 ja 8,5 km). Luontopolulta on maayhteys Kissakosken laavulle.

Kompan kierros muodostuu metsämuseosta, ikimetsästä ja luontopolusta. Luontopolku on noin 2,5 km mittainen ja sen varrella on laavu. Kompan kierrosta ylläpitää Etelä-Savon Metsäkeskus.

Järvi-Suomen sydänmaille sijoittuvan Puulan ja Kyyveden järvipari muodostaa laajan ja yhtenäisen järvi- ja järvi-alueen, joka sijaitsee Hirvensalmen ja Kangasniemen sekä Mikkelin alueella. Puulan pyöräilyreitin pituus on 160 km. Reitti kulkee osittain valtakunnallista runkoreitistöä (13/54) pitkin, mutta sinne on merkitty myös paikallisreittejä. Reitin voi kiertää kokonaan tai vain osia siitä. Reitti on lisäksi merkitty P-kirjaimella ja reitin tunnusnumerolla. Melojille on Puula-Kyyvesi alueella yhteensä 37 rantautumispaikkaa. Rannan tuntumassa on nuotiokehä ja tulisija. Retkikatamia löytyy Puulan, Liekuneen ja Ryökäsveden alueelta useita.

Tavoitetila 2014

Olemassa olevien reittien ylläpitoon varataan riittävät resurssit.

Mittarit

Tehdyt huolto- ja kunnostustoimet

Toimenpiteet vuosille 2008 – 2014

Kunnan ylläpitämien ulkoilu- ja virkistysreittien kunto tarkastetaan ja niissä olevat puutteet korjataan.

Vastuutahot:

liikunta- ja vapaa-aikapalvelut

Näkökulma:

Vastuunsa tunteva kunta

Päämäärä: Ympäristövastuullisuus

10. Tavoite: Uusiutuvien energialähteiden käyttöä lisätään ja kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään

Nykytila

Kasvihuoneilmiön aiheuttama ilmastonmuutos on maailmanlaajuinen ongelma. Kansainväliset sopimukset ja kansalliset strategiat luovat puitteet ongelman ratkaisuun, mutta konkreettisilla paikallisilla toimenpiteillä vaikuttamme päästöjen syntyyn ja niiden vähentämiseen. Tekoja tarvitaan kuntaorganisaatiolta, kunnassa toimivilta laitoksilta ja sen asukkailta. Energiansäästöillä, kaukolämmön osuuden lisäämisellä, uusiutuvien

energiälähteiden käyttämisellä, maankäytön suunnittelulla, jätteiden asianmukaisella käsittelyllä ja joukkoliikenteen sekä kevyenliikenteen kehittämällä torjumme ilmastomuutosta.

Hirvensalmen kunnan täysin omistamalla Hirvensalmen Energia Oy:llä on kunnan keskusta-alueella neljä hakelämpölaitosta (Kunnantalo, Koulukeskus, Heikinkoti ja valmistumassa oleva Kangastien laitos), jotka on tarkoitus yhdistää samaan verkkoon. Kangastien laitokseen liitetään Junnankujan ja Koivutien rivitalot ja kunnan teollisuushallit. Myöhemmin siihen on mahdollisuus liittää Pöyryn kylän rivitalot.

Tavoitetila 2014

Puun käyttöä lisätään ja sen käyttöä edistetään kunnan alueella kaukolämmön tuotannossa. Kaukolämpöverkko ulotetaan mahdollisimman laajalle alueelle.

Puun ja muun bioenergian käyttöä lisätään ja sen käyttöä edistetään kaukolämpöverkon ulkopuolisessa lämmöntuotannossa.

Maalämmön ja ilmalämpöpumppujen käyttöä lisätään kiinteistöjen lämmityksessä.

Mittarit: Kaukolämmön piirissä olevien rakennuskuutioiden määrä.

Toimenpiteet vuosille 2008-2014

Kauko/alueämpöverkkoon on liitetty mahdollisimman paljon sen toiminta-alueen kiinteistöistä.

Vastuutahot: tekninen toimi, energiantuottajat

Yhteistyötahot: asukkaat, ympäristöpalvelut

MIKKELIN SEUDUN YMPÄRISTÖKESKUKSEN JULKAISUT

- 1993 Kierrätys- ja lajitteluopas pikkuväelle
- 1993 Selvitys viemäriverkkoon johdettavien asumajätevesistä poikkeavien teollisuus- ym. jätevesien pitoisuuksista Mikkelissä 1993
- 1993 Luonterin yleiskaava-alueen eteläisen osan ranta- ja saaristoluonto
- 1993 Kalojen elohopeapitoisuudet Mikkelin seudun vesistöissä 1993
- 1993 Ristiinan Linnaniemen kasvillisuus- ja virkistyskäyttöselvitys
- 1994 Selvitys CFC-aineiden käytöstä Mikkelin seudulla 1993
- 1994 Suojärven hajakuormitus selvitys
- 1994 Mikkelin seudun valokuvauskemikaalien käyttös selvitys 1994
- 1994 Autoalan ongelmajätteiden käsittely Mikkelin seudulla 1994
- 1994 Metsäsuunnitelma, Mikkelin Kalevankangas
- 1994 Hirvensalmen luonto ja arvokkaat luontokohteet
- 1994 Saarijärven tila ja laskupurojen kuormitus 1994
- 1994 Mikkelin seudun ympäristökeskuksen vesistö tutkimukset 1994
- 1994 Omavalvontaohjelma elintarvikemyymälälle
- 1995 Ilmanlaadun bioindikaatiotutkimukset Mikkelin seudulla 1993 - 1994
- 1995 Mikkelin seudun puu- ja sahatavateollisuuden jätehuolto- ja melukartoitus 1995
- 1995 Omavalvonta - malliohjelma suurtalouksille 1995
- 1995 Mikkelin seudun suurtalouksien jäteselvitys
- 1995 Anttolan Luonterin osayleiskaava-alueen luontoselvitysten yhteenveto
- 1995 Pohjaeläinselvitys Mikkelin alapuolisista vesistä vuonna 1994
- 1995 Likolammen kunnostuksen vesistövaikutusseuranta
- 1995 Ristiinan luonto ja arvokkaat luontokohteet
- 1995 Mikkelin seudun ympäristökeskuksen vesistö tutkimukset 1995
- 1996 Anttolan kunnan omistamien metsien avainbiotooppien inventointi
- 1996 Mikkelin seudun vesistöjen tutkimus- ja tarkkailuohjelma
- 1996 Vaippajätteen muodostuminen Mikkelin seudulla
- 1996 Mikkelin seudun terveyskeskuksen kiinteistöjen ympäristökatselmus
- 1996 Loukeisen, Lylyjärven, Kangasjärven ja Kyyveden Pullialanlahden haukien elohopeapitoisuus vuonna 1995
- 1996 Mikkelin seudun sikalaselvitys
- 1997 Mikkelin seudun ympäristökeskuksen vesistö tutkimukset 1996
- 1997 Ilman laadun mittaukset Mikkelissä 1996
- 1997 Pursialan pohjavesialueen riskikartoitus 1996
- 1997 Mikkelin seutu 21 - kestävä kehitys elinvoimaisessa ympäristössä
- 1997 Mikkelin seudun ympäristön tila. Taustatietoa Mikkelin seutu 21 -ohjelmalle
- 1997 Mikkelin maalaiskunnan luonto ja arvokkaat luontokohteet
- 1997 Puulan alueen jätehuollon mallisuunnittelu (1997)
- 1997 Valtatie 13/15 lähialueen asukkaille Urpolassa tehty tiemelukysely
- 1997 Likolammen kunnostuksen vesistövaikutusseuranta 1997. Kirjallisuusselvitys fosforin kemiallisen saostuksen soveltamismahdollisuudesta Likolammessa
- 1998 Mikkelin seudun ympäristökeskuksen vesistö tutkimukset 1997
- 1998 Anttolan luonto ja arvokkaat luontokohteet
- 1998 Mikkelin kaupunkialueen hulevesiselvitys
- 1998 Terveellinen asunto ja asuminen
- 1998 Koulun Agenda 21 - Selvitys Mikkelin seudun ekokoulujen ympäristönsuojelun tasosta ja ympäristöasioiden hallinnan kehittämisestä
- 1998 Mikkelin lentokentän meluselvitys
- 1998 Mikkelin hankintarenkkaan tavarakuuljetusten arviointi
- 1998 Mikkelin kaupungin raakavedenoton kannalta tärkeiden vesistöjen veden laatu vuosina 1995 - 1997
- 1998 Kestävän kehityksen toimintaperiaatteet Mikkelin seudulla

1998	Principles of sustainable development in the Mikkeli region
1998	50 vuotta kunnallista ympäristönsuojelua Mikkeliissä
1999	Saimaan Ukonveden valuma-alueen vesistöjen tila ja kuormitus
1999	Sinkin leviämisen selvittäminen sammalpollomenetelmällä sekä luminäytteiden avulla (Aurajoki Oy, Mikkeli)
1999	Hygienialain mukaiset elintarvikehuoneistot. Tuotantotilojen tarkastus ja listeriakartoitus
1999	Mikkelin kasvihuonepäästöt sekä kasvihuonekaasu- ja energiatase vuosina 1990 ja 1998
2000	Öljysäiliöiden riskikartoitus
2000	MIKKELIN SEUTU 21 - Kestävää kehitystä elinvoimaisessa ympäristössä. 1. seurantaraportti
2000	Mikkelin tie- ja raideliikenteen meluselvitys ja ehdotus meluntorjunnan tarpeellisuudesta
2000	Mikkelin seudun ympäristökeskuksen vesistötutkimukset 1998 ja 1999
2000	Ympäristöterveydenhuollon opetusmateriaali yläasteelle
2000	Ympäristöasioiden huomioon otto Mikkelin seudun matkailuyritysten toiminnassa

MIKKELIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUIDEN JULKAISUT

2001	Toimintakertomus ja arvio kestävän kehityksen edistymisestä vuonna 2000
2001	KOULUN AGENDA 21 - Kestävä kehitys peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmissa. Loppuraportti.
2002	Toimintakertomus vuodelta 2001 ja arvio kestävän kehityksen edistymisestä Mikkelin seudulla
2002	Ympäristöterveydenhuolto Mikkelin seudulla - raportti ympäristöterveydenhuollon tilasta ja kehittämistarpeista yhdeksän kunnan alueella vuonna 2002
2002	"Lainaa, korjaa, kierrätä". Opas vuokraus-, korjaus- ja yhteiskäyttöpalveluista Mikkelin, Hirvensalmen ja Ristiinan alueilla.
2003	Mikkelin kaupungin hyvinvointiselvitys
2003	Aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys Mikkeliissä 2002
2003	Toimintakertomus vuodelta 2002
2003	Ilmanlaadun bioindikaatioselvitys Mikkelin seudulla vuonna 2003
2003	Etelä-Savon elintarvikevalvontaprojektit vuonna 2002
2003	Mikkelin seudun vesistötutkimukset 2000 - 2002
2003	Mikkelin seudun vesistöjen happamoitumisselvitys vuonna 2002
2003	Lylyjärven, Kangasjärven ja Kyyveden haukien elohopeapitoisuus vuonna 2002
2003	Selvitys asumajätevesistä poikkeavien teollisuus-ym.jätevesien pitoisuuksista Mikkeliissä 2003
2004	Maaseutuyritysten vesihuolto ja elintarviketurvallisuus
2004	Etelä-Savon elintarvikevalvontaprojektit vuonna 2003
2004	Mikkelin seutu 21-ohjelman 2. seurantaraportti
2004	Mikkelin ilmanlaadun vuosiraportti 2003
2004	Mikkeliläisen ekologinen jalanjälki vuosina 1995 ja 1999
2005	Mikkelin kaupungin ympäristöstrategia vuosille 2005 – 2014
2005	Mikkelin kaupungin ympäristöpalveluiden toimintakertomus vuodelta 2004
2005	Mikkelin ilmanlaadun vuosiraportti 2004
2005	Puuta polttavien 5-50 MW:n laitosten hiukkaspäästöistä ja niiden leviämisestä – Esimerkkinä Tikkanan höyrylämpökeskus Mikkeliissä
2005	Urpolan luonnonsuojelualueen käyttö- ja hoitosuunnitelma vuosille 2005 - 2014
2005	Mikkelin seudun vesistötutkimukset vuosina 2004 ja 2005
2005	Ympäristöherkkyyden edistäminen seikkailukasvatuksen avulla – Interventio Mäntyharjun päiväkoteihin
2006	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimintakertomus vuodelta 2005
2006	Mikkelin ilmanlaadun yhteenvetoraportti vuosilta 2003 - 2006
2006	Mikkelin kaupungin ympäristöstrategia vuosille 2005-2014 -1. seurantaraportti vuodesta 2005
2006	Jätevesijärjestelmien selvitykset vuonna 2005

2007	Yhteenveto kesän 2007 aikana tehdyistä jätevesijärjestelmien tarkastuksista
2007	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimintakertomus vuodelta 2006
2007	Urpolanjoen luonnonsuojelualan linnusto ja kasvillisuus 2006
2007	Mikkelin kaupungin ympäristöstrategia vuosille 2005-2014 - 2. seurantaraportti vuodesta 2006
2007	Yhteenveto kesän 2006 aikana tehdyistä jätevesijärjestelmien tarkastuksista
2007	Mikkelin seudun vesistötutkimukset vuonna 2006
2008	Hirvensalmen kunnan ympäristöohjelma vuosille 2008-2014
2008	Mäntyharjun kunnan ympäristöohjelma vuosille 2008-2014
2008	Pertunmaan kunnan ympäristöohjelma vuosille 2008 - 2014
2008	Ristiinan kunnan ympäristöohjelma vuosille 2008 – 2014
2008	Yhteenveto kesän 2008 aikana tehdyistä jätevesijärjestelmien tarkastuksista
2008	Mikkelin seudun vesistötutkimukset vuonna 2007
2008	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimintakertomus vuodelta 2007
2008	Mikkelin ympäristötilinpäätös vuodelta 2007
2008	Mikkelin kaupungin ympäristöstrategia vuosille 2005- 2014 - 3. seurantaraportti vuodesta 2007